

**การศึกษาวิจัยชุมชน โครงการเพื่อพัฒนาและแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคมใน
กรุงเทพมหานคร ชุมชนวัดกัลยาณ์ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
พ.ศ. 2554**

คณะผู้วิจัย

1. อาจารย์มณีวรรณ ชาตวนิช
2. อาจารย์สมภพ ชาตวนิช

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิพื้นฐาน ได้แก่ แผนพัฒนาชุมชน ข้อมูลเชิงคุณภาพลักษณะทั่วไปด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ บทบาทของหน่วยงานรัฐในชุมชน การใช้และเข้าถึงสื่อ และการแสดงออก
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ตามกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคม 6 ประเด็น ได้แก่

1) การเข้าถึงระบบการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน

- โอกาสที่เท่าเทียมกันในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพ
- การได้รับการบริการในการพัฒนาเยาวชน
- การได้รับบริการของเยาวชนด้านสนทนาการในชุมชน
- การลดประเด็นความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชน

2) การพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน

- การได้รับการแก้ไขปัญหาด้านกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต
- การสร้างเสริมศักยภาพของชุมชนในการสร้างและธำรงไว้ซึ่งมิติทางกายภาพ

3) การแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

- การสร้างและพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำ
- การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนทักษะความเป็นผู้นำอย่างยั่งยืน
- การสร้างโอกาสของการมีงานทำให้แก่ผู้ยากไร้ในชุมชน
- การฝึกอาชีพ
- การแก้ไขปัญหาความยากจน และหนี้สินนอกระบบ

4) การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ

- ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชน
- ผลกระทบจากข้อกำหนดที่ไม่เป็นธรรม

5) การเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ

- การช่วยผู้มีฐานะยากจนให้สามารถเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยได้
- การรับบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานไม่ครอบคลุมพื้นที่และประชากร

- การได้รับบริการด้านสาธารณสุขไปได้อย่างเท่าเทียมกัน

6) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการตอบสนองของรัฐต่อความคิดเห็นของชุมชน

- ความตระหนักของรัฐในความสำคัญและตั้งใจรับฟังปัญหาของประชาชน
- การพัฒนาประสิทธิภาพในการเข้าถึงปัญหาของประชาชน
- การพัฒนาประเด็นรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- การพัฒนาบทบาทของหน่วยงาน ประชาสังคมในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- การพัฒนากระบวนการอธิบาย ชี้แจงความคิดเห็นของประชาชน

3. เพื่อวิจัยเชิงทดลอง โดยการจัดทำกรณีศึกษา ผ่านการออกแบบโครงการนำร่องเพื่อแก้ปัญหาชุมชน โดยใช้งบประมาณจัดสรรโดยกรุงเทพมหานคร (เงินทุนต้นกล้า) วงเงิน ชุมชนละ 150,000 บาท

4. เพื่อแปลผลการวิจัยไปสู่รูปแบบการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

5. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับการแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ผลการศึกษา

จากการทำบันไดคุณภาพทั้ง 6 มิติ พบว่า ปัญหาที่รุนแรงที่สุดคือ การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ เนื่องจากทางชุมชนมีปัญหาเรื่องการไล่ ที่ดินของชุมชนกับวัดกัลยาณมิตร รองลงมาคือ การพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน เนื่องจากพื้นที่ของชุมชนเป็นของทางวัด และทางวัดไม่อนุญาตให้กระทำการใดๆ ในพื้นที่ได้ ในขณะที่ภาพรวมของความเหลื่อมล้ำทางสังคมของชุมชนวัดกัลยาณมิตรนั้น ชุมชนมองว่าในอนาคตถ้าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เข้ามาช่วยเหลือจะทำให้สามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมทั้ง 6 มิติ ได้

ความเปลี่ยนแปลงในชุมชนหลังการทำโครงการ seed money

สิ่งที่ชุมชนหวังไว้คือการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วม ความสมานฉันท์ระหว่างชุมชนกับวัด เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประวัติศาสตร์ของชุมชน เป็นแหล่งการเรียนรู้ใหม่ย่านฝั่งธนบุรี เป็นที่รวบรวมสิ่งของ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ย่านเก่า ชุมชนสามารถสร้าง รายได้จากการท่องเที่ยว เยาวชนมีกิจกรรมยุวมัคคุเทศก์บริการด้วยจิตอาสา ชุมชนมีความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น